

De onvermoede effecten van tijdelijke migratie en de januskop van het beleid

CGM-studiedag, 30 oktober 2015

Tijdelijke migratie kent vele verschijningsvormen. Denk hierbij een expats die voor een periode van een aantal jaren worden uitgezonden, seizoenarbeiders die jaar na jaar voor een kortere periode in het buitenland verblijven, of pensionado's die overwinteren aan de Spaanse Costa. Maar ook vluchtelingen die vanwege oorlog of economische redenen hun land moeten verlaten, maar uiteindelijk terug (willen) keren vallen onder deze categorie. Hoewel het bij bovenstaande groepen tijdelijkheid centraal staat, loopt het beleid voor deze groepen sterk uiteen. Dit blijkt onder meer uit de zeer uiteenlopende wet- en regelgeving met betrekking tot toelating en verblijf van deze migranten. Zo worden vermogende expats met allerlei belastingvoordelen naar Nederland gelokt (Economische Zaken), terwijl het Ministerie van Veiligheid en Justitie met strenge regels asielzoekers zo veel mogelijk probeert te weren en gastarbeiders tracht te reguleren. Verder valt op dat aan de hogeschoolden nauwelijks integratie-eisen worden gesteld, terwijl dat voor lager geschoolden wel het geval is.

Dit roept om te beginnen de vraag op welke overwegingen en aannames hier aan ten grondslag liggen en welke verwachting beleidsmakers en politici hebben van de verschillende groepen tijdelijke migranten (bijvoorbeeld over aanpassing en assimilatie). Verwachtingen die zo uiteenlopen dat er voor tijdelijke migranten, afhankelijk van hun scholing en inkomen, heel verschillende categorieën zijn ontstaan, die nauwelijks iets met elkaar te maken lijken te hebben.

Een andere vraag is welke invloed het tijdelijk verblijf en de onvermijdelijke cross-culturele contacten hebben op de migranten zelf, de ontvangende samenleving en op (familie en anderen in) de herkomstlanden. Deze vraag kan ook worden gesteld voor migranten die de intentie hebben zich voorgoed elders te vestigen, zoals de klassieke emigrant, maar die onverhoopt terugkeren. Wellicht lijken laag- en hogeschoolde tijdelijke arbeidsmigrant, pensioenmigrant en vluchtelingen op deze punten veel meer op elkaar dan vaak wordt verondersteld. Kortom, wat zijn de effecten van tijdelijk verblijf en cross-culturele contacten, maar ook: welke sporen zijn hier nog van terug te zien (bijvoorbeeld in archieven, maar ook in privédocumentatie)? Kortom, wat zijn de effecten van tijdelijk verblijf en de onvermijdelijke cross-culturele contacten, maar ook welke sporen zijn hier nog van terug te zien (bijvoorbeeld in archieven, maar ook in privédocumentatie)?

Op deze studiedag richten we onze lens op deze op het eerste oog zeer ongelijksoortige groepen, met als doel meer inzicht te krijgen in wat hen bindt, maar ook wat hen scheidt. We behandelen we zowel de structurele en beleidsmatige kant van de tijdelijke migratie (in de zending én de ontvangende samenleving) als ook de cross-culturele effecten die deze vorm van migratie tot gevolg hebben (bij migrant en samenleving). We richten ons daarbij in eerste instantie op het Nederlandse taalgebied (Nederland en Vlaanderen) waarbij we kijken naar zowel immigratie als emigratie in verschillende perioden. De volgende vier vragen staan daarbij centraal: 1) Op welke manieren worden tijdelijke migranten gecategoriseerd en welke argumenten worden daarvoor gebruikt?; 2) Welke eisen worden er aan tijdelijke migranten gesteld op het gebied van integratie, aanpassing of assimilatie?; 3) Hoe worden de landen van verblijf en de landen van terugkeer beïnvloed door de aanwezigheid van tijdelijke migranten? En 4) Hoe worden tijdelijke migranten zelf beïnvloed door hun verblijf in het buitenland?

Programma en sprekers

Tijd	Spreker	Referent
13:00-13:10	Inleiding door Leo Lucassen (IISG/UL), voorzitter CGM	
13:10-13:45	When age influences migratory trajectories: on Dutch retirement migrants' residence and mobility patterns Anoeshka Gehring (RU – Centrum voor Migratierecht)	Erik Snel <i>EUR</i>
13:45-14:20	'Migrants or Not?' Identity and Memories of the Interwar Belgian-Hungarian Child Relief Project Vera Hajto (KADOC – KU Leuven)	Betty de Hart <i>UvA/RU</i>
14:20-14:55	De ontdekking van de expat: van privénetwerken naar publiek-private samenwerking in de dienstverlening aan expats sinds de jaren vijftig. Den Haag als best practice? Aniek Smit (UL – Instituut voor Geschiedenis)	Tesseltje de Lange <i>UvA</i>
14:55-15:15	Pauze Naar aanleiding van haar veldwerk onder expats in Jakarta volgde Aniek Smit samen met de Indonesische filmer Mahatma Putra een Nederlands echtpaar en hun huishoudpersoneel dat na lange tijd in het buitenland te hebben gewoond terugkeert naar Nederland. Tijdens de pauze vertoont zij enkele beelden van de interviews met het echtpaar en het huishoudpersoneel van wie zij afscheid moeten nemen.	
15:15-15:50	Tijdelijke migratie als bewust beleid. De Nederlands-Australische Youth Programs and Working Holiday Schemes Rik Hoekstra/Marijke van Faassen (Huygens ING)	Hans Krabbendam <i>Roosevelt Study Center</i>
15:50-16:25	Van segmentatie tot deportatie: Aziatische zeelieden, vakbonden en de staat, 1890-1940 Matthias van Rossum (IISG)	Anne Winter <i>VUB</i>
16:25-17:00	De bijzondere geschiedenis van de Belgische vluchtelingen in het Verenigd Koninkrijk tijdens de Eerste Wereldoorlog Christophe Declercq (Amsab - Instituut voor Sociale Geschiedenis)	Halleh Ghorashi <i>VU</i>
17:00-17:10	Korte nabeschuiving	
17:10	Borrel	

Praktische informatie

Datum en tijd: vrijdag 30 oktober, 13:00 – 17:30

Locatie: [Koninklijke Bibliotheek, Prins Willem-Alexanderhof 5, Den Haag](#)

Meer informatie en aanmelden, neem contact op met rick.de.jong@iisg.nl

Graag aanmelden voor 16 oktober.

Over het CGM

Het Centrum voor de Geschiedenis van Migranten (CGM) is een interdisciplinair onderzoeksnetwerk waarbij onderzoeks- en erfgoedinstellingen uit Nederland en Vlaanderen zijn aangesloten. Het CGM richt zich op historisch onderzoek naar de komst en aanwezigheid van migranten in Nederland en Vlaanderen en stimuleert internationaal vergelijkend onderzoek naar migratie- en integratieprocessen. Daarnaast wil het CGM kennis, verkregen door wetenschappelijk onderzoek, verspreiden over een breed publiek.

Eens per jaar organiseert het CGM een kleinschalige studiedag waarop onderzoek dat wordt verricht aan de aangesloten instituten centraal staat en waarbij externe experts worden gevraagd kritisch commentaar te leveren op het onderzoek. Het doel hiervan is om nieuwe onderzoekslijnen te ontwikkelen en relevante experts te betrekken bij het netwerk.

Voor meer informatie zie de [website van het CGM](#).